

In the Eye of the Storm

26.09.21 – 23.01.22

NL

Vleugel 19

In the Eye of the Storm

Allora & Calzadilla
Candida Alvarez
Alvaro Barrington
Minia Biabiany
Ramiro Chaves & MAOF
Jean-Luc de Laguarigue
Daniel Lind-Ramos
Manuel Mathieu
Beatriz Santiago Muñoz
Ada M. Patterson
The Living and the Dead Ensemble

Hoe kunnen we omgaan met stormen?

Klimaatverandering is overal. Toch is het vaak onzichtbaar in ons dagelijks leven. Het lijkt alsof we ons in het oog van de storm bevinden, een dreigende stilte omringd door een verpletterende wind. Dat beeld is letterlijk van toepassing op de Caraïben, waar orkanen zware schade aanrichten en een grote ongelijkheid blootleggen. Deze stormen gaan vaak gepaard met politieke en economische stormen. Het koloniale verleden zorgt voor een onzekere toekomst.

In the Eye of the Storm verkent hoe Caribische kunstenaars reageren op klimaatverandering en vernietiging in hun omgeving. Wat maakt dat we ons aan een plek binden? Kunst tracht die banden voelbaar te maken. Ze herinnert aan de gemeenschappen die er zijn gevormd en verbeeldt de levende kennis van het gebied. Ze is een blijvende getuige van emotioneel en historisch beladen landschappen die dreigen te verdwijnen.

Allora & Calzadilla, *Graft*, 2019. Met dank aan de kunstenaars en Gladstone Gallery, New York en Brussel.
Foto door David Regen.

① Allora & Calzadilla

*1974, Verenigde Staten / *1971, Cuba
Wonen en werken in Puerto Rico

Graft, 2019

Het lijkt alsof de wind duizenden bloesemblaadjes van de gele trompetboom door deze ruimte heeft geblazen. De handgemaakte bloesemblaadjes zijn oorspronkelijk ontwikkeld voor wetenschappelijke doeleinden. Hier stellen ze de zeven stadia van ontbinding voor: van vers gevallen tot verwelkt. *Graft* verwijst naar milieuveranderingen die in gang zijn gezet door koloniale uitbuiting en klimaatverandering. De systematische uitputting van de Caribische flora en fauna is een van de belangrijkste erfenissen van de koloniale overheersing. Desondanks blijft de regio een hotspot voor biodiversiteit. In hun plastische en onnatuurlijke stilte weerspiegelen de bloemen deze hachelijke ecologische situatie.

Daniel Lind-Ramos, *Figura Emisaria*, 2020.
Met dank aan de kunstenaar en Max Levai.
Foto door Greg Kessler.

Daniel Lind-Ramos, *María de los Sustentos*, 2021.
Met dank aan de kunstenaar en Max Levai.
Foto door Greg Kessler.

② Daniel Lind-Ramos

*1953, Puerto Rico
Woont en werkt in Puerto Rico

María de los Sustentos, 2021

Figura Emisaria, 2020

Deze imposante figuren ontstaan uit alledaagse materialen uit de omgeving van de kunstenaar. Ze herinneren aan de geschiedenis van Loíza, de Afro-Caribische gemeenschap waar hij al zijn hele leven woont. *María de los Sustentos* ('Maria van het levensonderhoud') verwijst zowel naar de heilige maagd als naar de gelijknamige orkaan. In september 2017 verwoestte orkaan Maria grote delen van de noord-oostelijke Caraïben. Meer dan 3000 Puerto Ricanen verloren het leven. De meesten van hen stierven door een tekort aan medische zorg, schoon water en elektriciteit. Dit werk symboliseert hoe voorouderlijke gebruiken gemeenschappen kunnen helpen tijdens catastrofes. Het is gemaakt van o.a. visnetten, pannen en puin.

Figura Emisaria ('Afgevaardigde') zinspeelt op oude kennis die van generatie op generatie wordt doorgegeven. Die houdt mensen niet alleen economisch in stand, maar helpt hen ook te overleven tijdens voedselcrises.

Alvaro Barrington, *Jamaica, green background*, 2021. Perić Collection. Met dank aan de kunstenaar en Sadie Coles HQ, Londen. Foto door Eva Herzog.

③ Alvaro Barrington

°1983, Venezuela
Woont en werkt in New York en Londen

Grenada 2, 2021
Jamaica, green background, 2021

Barringtons schilderijen van hibiscusbloemen verwijzen naar het landschap van zijn jeugd in Grenada voordat hij naar New York verhuisde. Deze composities bevatten de nationale kleuren van Grenada en Jamaica, en symboliseren de solidariteit tussen de Caribische eilanden en de diaspora. Ze maken deel uit van een reeks die geïnspireerd is op de parallelle migratie van de Jamaicaanse schrijver en pan-Afrikanist Marcus Garvey. De lijsten van het doek zijn gemaakt van typisch Caribische bouwmaterialen.

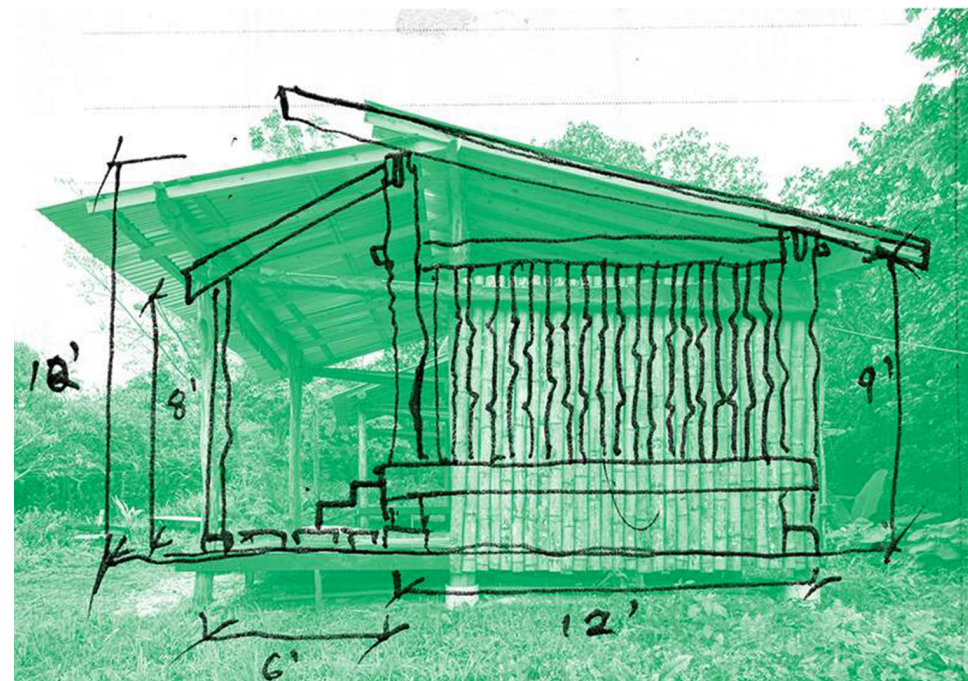
Beatriz Santiago Muñoz, *Gosila*, 2018. Filmframe. Met dank aan de kunstenaar.

④ Beatriz Santiago Muñoz

°1972, Puerto Rico
Woont en werkt in Puerto Rico

Gosila, 2018

De film geeft een gefragmenteerd beeld van de dagen nadat orkaan Maria Puerto Rico trof. Het lijkt alsof de wereld uiteen is gevallen. Langzaam wordt de schade zichtbaar terwijl men probeert om orde te scheppen in de chaos. Het landschap is grotendeels verwoest maar toch is de storm zelf niet te zien. Hoe kan je een gebeurtenis filmen die gepaard gaat met een ziedende wind en complete duisternis? De kunstenaar benadrukt het gevoel van desoriëntatie door scènes ondersteboven of gekanteld te filmen.

Ramiro Chaves & MAOF, risoprint uit de publicatie *MAOF*, 2018. Met dank aan de kunstenaars.

⑤ Ramiro Chaves & MAOF

°1979, Argentinië. Woont en werkt in Mexico
MAOF opgericht in 2014. Gevestigd in Puerto Rico

Risoprints uit de publicatie *MAOF*, 2018

Het collectief *Materiales y Oficios* ('materialen en ambachten', kortweg MAOF) ontwikkelt duurzame toepassingen voor restmaterialen uit Puerto Rico. Haar leden verzamelen o.m. hout van omgevallen bomen om te bewerken met traditionele technieken. Na de verwoestingen van orkanen Maria en Irma verzaagden ze omgewaaide bomen en gebruikten die voor de wederopbouw van het land. Ramiro Chaves volgde MAOF vanaf de oprichting en publiceerde in 2018 een boek over hun werk.

Candida Alvarez, *Jellow* uit de serie *Air Paintings* (2017-2019), 2018. Met dank aan de kunstenaar en Monique Meloche Gallery, Chicago.

6 Candida Alvarez

°1955, Verenigde Staten
Woont en werkt in de Verenigde Staten

Jellow, 2018
Here to There, 2018
Lomas, 2018
Uit de serie *Air Paintings*, 2017-2019

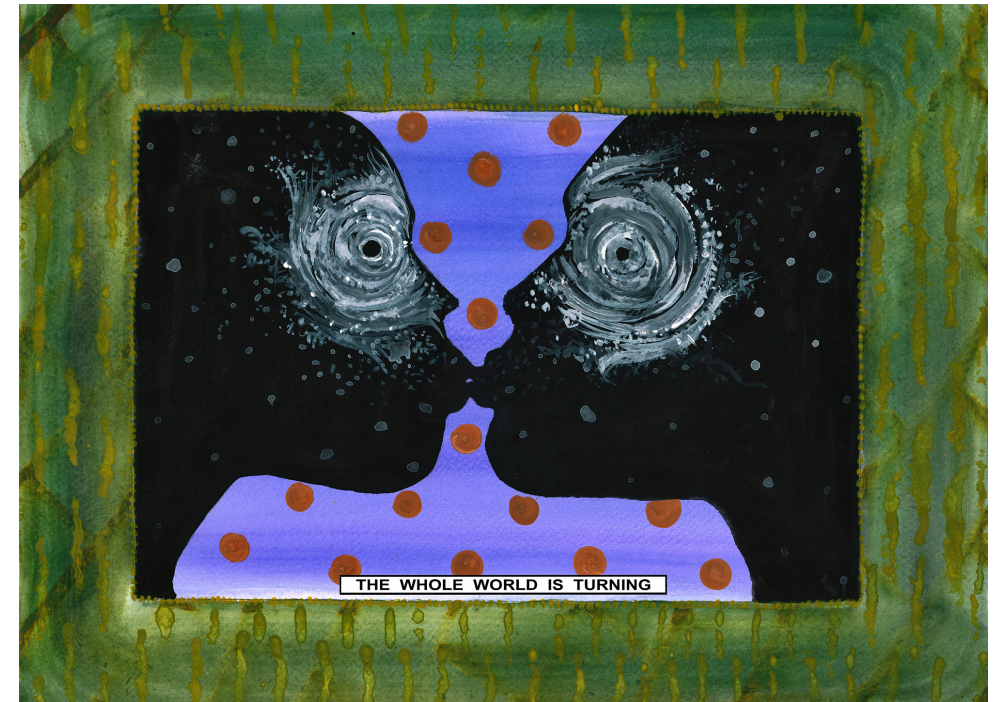
De *Air Paintings* ontstonden in de nasleep van orkaan Maria. Alvarez voelde de nood om te schilderen terwijl ze in haar atelier wachtte op een teken van leven van familieleden in Puerto Rico. Het maakproces was voor haar evenzeer een rouwproces na de vernieling van het eiland en het recente verlies van haar vader. De schilderijen kunnen gezien worden als mentale kaarten waarin plekken en herinneringen zich met elkaar vermengen. De dubbelzijdige composities ontstonden door verf door een geperforeerd gaasdoek te persen. Ze creëren een lichtspel met kleurvlakken die lijken te zweven.

7 Minia Biabiany

°1988, Guadeloupe
Woont en werkt in Guadeloupe

Breathings of the Wind, 2021

Biabiany creëert een web van associaties tussen plekken en objecten. De weefpraktijk is een metafoer voor de verbinding tussen gedachten en gebaren. In een ritmisch lijnenspel volgen dynamische en rustige momenten elkaar op. Het oog van de storm is voorgesteld als een adempauze tussen de aankomst en het vertrek van een orkaan. De vergankelijke materialen zoals bananenbladeren roepen de natuurlijke omgeving van Guadeloupe op. Ze verwijzen naar de vergiftiging van bananenplantages onder oogluikend Frans bestuur. Tegelijk bezitten ze geneeskundige krachten. Met poëtische gebaren stelt de kunstenaar een pad naar herstel voor aan het eiland en haar bewoners.

Ada M. Patterson, *Kanga for the Present*, 2019. Met dank aan de kunstenaar.

8 Ada M. Patterson

°1994, Barbados. Woont en werkt in Nederland

The Whole World is Turning, 2019
Kanga for the Present, 2019-heden

Een groep geliefden krijgt bezoek van een bekende gast: een orkaan. Ze beseffen hoezeer zij, hun gast, en hun wereld aan het veranderen zijn. Hoe zullen zij deze nieuwe omstandigheden ontvangen? Elk jaar bereiden de mensen in het Caribisch gebied zich voor op het orkaanseizoen, maar de stijgende en opwarmende zeespiegel leidt tot hevigere stormen. Deze video is gemaakt in de emotionele nasleep van orkaan Dorian. Het is een queerverhaal over hoe de klimaatcrisis de relatie van een gemeenschap tot haar omgeving destabiliseert, en het vermogen om zinvol te leven en lief te hebben verandert.

De geliefden dragen kanga om hun middel, een bedrukt textiel dat populair is in Oost-Afrika. Ze hebben elk een naam die kan bespotten, beschermen of vervloeken. Patterson begon kanga te maken tijdens de orkaan Dorian, op zoek naar woorden om uitdrukking te geven aan de stormachtige toestand in de Caraïben. Deze kanga zijn geschenken die amper kunnen verwoorden wat zich afspeelt op plekken die worden geteisterd door de klimaatcrisis.

Jean-Luc de Laguarigue, foto uit de serie *Nord-Plage*, 2001-2014. Met dank aan de kunstenaar.

9 Jean-Luc de Laguarigue

~1956, Martinique
Woont en werkt in Martinique

Beelden uit de serie *Nord-Plage*, 2001-2014

Jean-Luc de Laguarigue fotografeert het leven van de Creoolse gemeenschap van Martinique. Zijn fotoserie *Nord-Plage* documenteert het langzame verval van een ont-reuimd vissersdorpje dat begin deze eeuw in zee dreigde te storten. Door de harde zeewind en hoge, zoute golven brokkelden de kliffen onder de huizen af. Het dorp was volledig overgeleverd aan de elementen. De Laguarigue ziet *Nord-Plage* als symbool voor heel Martinique, waar traditionele leefwijzen verdwijnen door de snelle modernisering.

Manuel Mathieu, *Windchime*, 2015. Privécollectie. Met dank aan de kunstenaar en Maruani Mercier Gallery, België.

10 Manuel Mathieu

~1986, Haïti
Woont en werkt in Canada

Het werk van Manuel Mathieu weerspiegelt een wereld in beweging. Figuren en landschappen lopen naadloos in elkaar over. Innerlijke en uiterlijke stormen zijn onontwaaar. Mathieu haalde inspiratie bij zijn geboorteland Haïti, dat zowel politieke en ecologische instabiliteit als een grote culturele dynamiek kent. Hij roept die veranderlijke omgeving op in deze ruimte. Verbrande doeken maken de vergankelijkheid tastbaar. Tegelijk bezitten de schilderijen een drukke levendigheid, waarin figuren verschijnen en verdwijnen in een kolkende massa van kleuren en vormen.

The Living and the Dead Ensemble, *The Wake*, 2021. Videoframe. Met dank aan de kunstenaars.
Coproductie: Z33; Berlinale Forum Expanded; Kunstfestivaldesarts, Brussel; Le Théâtre de l'Usine, Genève;
Les Ateliers Médicis, Clichy-Montfermeil; SAVVY Contemporary, Berlijn; en Spectre Productions, Rennes.

11 The Living and the Dead Ensemble

Opgericht in 2017
Gevestigd in Haïti, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk

The Wake, 2021

De nacht valt over een wereld die in brand staat. Demonstraties, aardbevingen, bosbranden – overal is er vuur. Vuur van strijd, wedergeboorte en chaos. *The Wake* is een plaats om te dromen en te rouwen, een reis in tijd en ruimte, een poging om een ontplofte wereld in elkaar te passen, een kakofonie van stemmen die elkaar willen begrijpen. Is er een toekomst, voorbij de terugkerende rampen? *The Wake* transformeert een veelstemmige kreet uit de Caraïben in een oproep om de wereld te herstellen.

Colofon

Kunstenaars

Allora & Calzadilla, Candida Alvarez, Alvaro Barrington,
Minia Biabiany, Ramiro Chaves & MAOF,
Jean-Luc de Laguarigue, Daniel Lind-Ramos,
Manuel Mathieu, Beatriz Santiago Muñoz,
Ada M. Patterson, The Living and the Dead Ensemble

Curator

Tim Roerig

Tekst

Tim Roerig, Geerhard Verbeelen

Grafisch ontwerp

Studio de Ronners, Antwerpen / Rotterdam

Met dank aan het hele team van Z33.

Z33 bedankt de kunstenaars, galerieën en
bruikleengevers voor hun belangrijke steun aan
de totstandkoming van de tentoonstelling.

Dit is een uitgave van Z33. Deze publicatie is
verschenen naar aanleiding van *In the Eye of the Storm*
(26.09.21 – 23.01.22) in Z33, Hasselt, België.

Huis voor Actuele Kunst,
Design & Architectuur

